

SANATAIDEVINKKEJÄ JA –LINKKEJÄ OPETTAJAOPISKELIJOILLE

*Johanna Hyttinen, lasten ja nuorten sanataideohjaaja,
erityisluokanopettajaopiskelija*

Mitä on sanataide ja miten se liittyy kouluun?

Sanataide on kielen mahdollisuuksien ja ulottuvuuksien tutkimista luovin keinoin. Se on uteliasta, luovaa ja leikillistä kielen käyttämistä, joka syventää kielellisiä taitoja sekä ilmaisun, vuorovaikutuksen ja ajattelun taitoja. Sanataide kuuluu kouluun, sillä esimerkiksi suomen kielen ja kirjallisuuden (äidinkieli) opetussuunnitelmassa tavoitellaan luovuuden ja mielikuvituksen kehittämistä kirjallisuuden kautta sekä oman kirjallisen ilmaisun vahvistumista. Sanataiteen menetelmät kirjallisuuskasvatuksessa kasvattavat lukuintoa ja herättelevät henkilökohtaista suhdetta kaunokirjallisiin teksteihin. Sanataide myös vahvistaa lukemisen ja kirjoittamisen yhteisöllisiä ulottuvuuksia: tarkastellaan luettua ja luodaan sen pohjalta yhdessä jotakin uutta. Voisiko ryhmä lukea yhdessä kertomuksen alun ja keksiä siihen vaihtoehtoisia loppuja, tai voisiko tuttuja kertomuksia ravistella saumoistaan ympäri – millainen satu olisi esimerkiksi Karhu ja kolme kultakutria?

Sanataidemenetelmät ovat hyvä työkalu myös prosessimaisen tekstityöskentelyn harjoitteluun ja erilaisten tekstilajien tarkasteluun. Millainen olisi asiauutinen juuri lukemasi kirjan jännittävimmästä käänteestä, entä lööppi? Millaista whatsapp-viestinvaihtoa käytäisiin näiden kahden kirjan päähenkilöiden välillä?

Sanataide koulussa on siis oiva työkalu ennen kaikkea kirjallisuuskasvatukseen ja luovan kirjoittamisen opettamiseen, mutta soveltamismahdollisuudet muihin oppiaineisiin ovat loputtomat. Käytät oppiaineiden eheyttämisessä ja monialaisessa työskentelyssä jo draamaa, kuvataidetta ja musiikkia. Ota rohkeasti myös sanataide työkalupakkiin!

Mistä pääsen alkuun?

- seuraa instagramissa **#sanataide** ja **#sanataidekasvatus**
- Lue nämä:
 - <https://kaltio.fi/mika-sanataide/>
 - <https://lukuliike.fi/sanataidetta-miksi-ja-miten/>
 - <https://lukuliike.fi/sanataide-on-luku-ja-kirjoitusmotivaation-moottori/>

Konkreettisia tehtäviä ja materiaaleja

- Lukuliikkeen Lue ja Luo! Sanataidetehtäviä kouluun –opas: <https://lukuliike.fi/wp-content/uploads/2020/01/luejaluo2020.pdf>
- Lumotut sanat –materiaalit
 - Sanataidetta kouluun <http://www.lumotutsanat.fi/sanataidetta-kouluun/>
 - Unikudelmia –näyttelyn materiaalipaketti, valmiita tehtäviä monen tasoille lukijoille: <http://www.unikudelmia.fi/nayttelykirjallisuus/>
- Kotimaiset maagiset metsät –sanataidetehtäviä taaperoista aikuisiin: <https://sanataideyhdistysrapina.com/kirjametsa/kirjatehtavat/>
- IKI-TARU –hankkeen materiaalit ja menetelmäoppaat: <https://sites.utu.fi/iki-taru/>
- NMI:n Lukutuokiot: videolla luetaan ääneen kirja, ja jokaiseen kirjaan liittyy lisäksi erilaisia sanataidehenkisiä tehtäviä <https://lukutuokiot.nmi.fi/category/lukutuokiot/>
- Yöstäjän materiaalit: <https://www.yostaja.fi/mielikuvituskoulu>
- Sanataidekoulu Aapelin materiaali- ja linkkipankki <https://www.sanataidekoulu-aapeli.fi/materiaalit/>
- Lahden AKE:n Monilukutaitoa sanataiteesta –hankkeen materiaalipankki <https://akeuutiset.wordpress.com/vertaisoppiminen/monilukutaitoa-sanataiteella-materiaalipankki/>
- Kirjallisuuslähtöisiä sanataidetehtäviä: <https://www.ouka.fi/oulu/kirjastoreitti/sanataiteen-aarrearkku>
- Sanataidekasvatuksen menetelmäopas varhaiskasvatukseen (inspiraatiota myös kouluun!) https://lastenkulttuuri.fi/wp-content/uploads/2016/02/lastenkirja_raollaan_menetelmaopas_vantaa.pdf
- Runopaikka-menetelmä: <https://runopaikka.com>
- kokeile chatfiktiota yksin tai kaverin kanssa ilmaisella sovelluksella: TextingStory – Chat Story Maker

Sanataideoppaita ja -kirjoja

- Puikkonen A. & E. 2015: Käsikirja mielikuvituksen matkaajille
- Vuori, K. 2020: Tarinataikurit
- Kolu, S. & Pelliccioni, S. 2019: Lue minut
- Nuotio, E. 2019: Minä tykkään nyt
- Myllyntausta, S. & Routarinne, S. 2013: Sanahanat auki
- Snellman, M. 2017: Karhu ja kaverit
- Kirjoittamisen ihanuus
- Ilmanen, P., Kotka, R. & Pulli, E. 2019: Runomatkaopas (ja ensi vuonna ilmestytävä Tarinamatkaopas)
- Ekström, N., Puikkonen, E. & Suoniemi, K. (toim.) 2019: Sanataidetta on!

Vinkkejä

- kuntasi kirjastolla ja kulttuuritoimijoilla on osaamista kirjallisuuskasvatuksesta ja sanataiteesta, ole aloitteellinen ja pyydä rohkeasti yhteistyötä
- lue itse lasten ja nuorten uutta kirjallisuutta
- älä pelkää kuvakirjoja koululaisten kanssa, saduissa on ikärajat ylittävää lumoa!

Mistä syventävää osaamista?

- osallistu opettajille suunnattuihin täydennyskoulutuksiin
- SnellmanEDUn Lasten ja nuorten sanataideohjaajan koulutus (28op, maksullinen)
- Muita sanataideohjaajakoulutuksia järjestävät esim. Hämeen kesäyliopisto ja Turun Kirjan Talo